

EBIB Biuletyn EBIB, nr 6 (189)/2019,
Wizje, trendy, perspektywy – czy to jeszcze biblioteka?
Badania, teorie, opinie

Marzena Marcinek
Biblioteka Politechniki Krakowskiej
Stowarzyszenie EBIB
marcinek@biblos.pk.edu.pl
Iwona Sójkowska
Biblioteka Politechniki Łódzkiej
Stowarzyszenie EBIB
iwona.sojkowska@ebib.pl

EBIB – opinie czytelników i co dalej? Podsumowanie jubileuszowego zjazdu Stowarzyszenia EBIB

Streszczenie: Artykuł przedstawia plany rozwoju Stowarzyszenia EBIB nakreślone podczas jubileuszowego zjazdu członków stowarzyszenia w Ślesinie we wrześniu 2019 r. na podstawie analizy danych statystycznych i wyników ankiety dotyczącej oceny aktualnej oferty EBIB-u oraz oczekiwań czytelników wobec portalu. Badanie ankietowe zrealizowano wiosną 2019 r. Jego wyniki wykorzystano również do zaprezentowania 20-letniej działalności EBIB-u na I Kongresie Bibliotek Szkół Wyższych w Łodzi.

Słowa kluczowe: Stowarzyszenie EBIB, jubileusze, badania ankietowe, czytelnictwo, „Biuletyn EBIB”

Jubileuszowy zjazd Stowarzyszenia EBIB

W dniach 13–15 września 2019 r. członkowie Stowarzyszenia EBIB spotkali się w Ślesinie, by przedyskutować plany rozwoju serwisów i „Biuletynu EBIB”. Okazją do spotkania była przypadająca w tym roku 20. rocznica powołania do życia Elektronicznego Biuletynu Informacyjnego Bibliotekarzy EBIB. W zjeździe uczestniczyło 15 osób, wśród nich pięcioro założycieli EBIB-u nadal aktywnie zaangażowanych w pracę w stowarzyszeniu, członkowie obecnego zarządu oraz najmłodszy stażem członkowie stowarzyszenia. Program zjazdu przewidywał krótką prezentację historii EBIB-u, omówienie wyników badań czytelników portalu, weryfikację dotychczasowej działalności i sprecyzowanie planów na przyszłość, a także czas na lepsze poznanie się i integrację zespołu. Podczas zjazdu dokładnie przeanalizowano zawartość portalu, skonfrontowano ją z wynikami badań ankietowych i podjęto decyzje o znacznym ograniczeniu liczby serwisów. Uznano także, że sprostanie oczekiwaniom użytkowników co do zakresu usług świadczonych przez EBIB na rzecz środowiska bibliotekarskiego wymaga skomercjalizowania części usług.

Fot. 1. Spotkanie integracyjne
Fot. Bożena Bednarek-Michalska.

Poczytność „Biuletynu EBIB” i co dalej?

Uczestnicy spotkania zapoznali się z wynikami analizy czytelnictwa „Biuletynu EBIB”, dokonanej na podstawie danych pobranych z Open Journal Systems (OJS) i obejmującej numery od 130/2012 do 184/2019. Liczby odsłon (tj. wyświetlonych abstraktów i pełnych tekstów) potwierdzają niesłabnące zainteresowanie tekstami zamieszczanymi w czasopiśmie. W latach 2012–2019 na platformie OJS opublikowano 535 artykułów, dla których zarejestrowano 656 852 odsłony, w tym 257 778 pobrań pełnych tekstów artykułów, co oznacza, że średnio każdy tekst przeczytano 482 razy. W serwisie „Aktualności” można znaleźć bliższe informacje, w tym wiodącą dziesiątkę numerów z lat 2012–2019 z największą liczbą czytelników¹ oraz tytuły dziesięciu najpoczytniejszych artykułów (zajmujący pierwsze miejsce artykuł pobrano 12 206 razy)². Zainteresowanie „Biuletynem EBIB” potwierdzają wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wiosną 2019 r.³ Prawie 60% respondentów czyta go co najmniej raz w miesiącu, ok. 20% zagląda do tekstów kilka razy w miesiącu. W związku z tym zdecydowano o utrzymaniu wydawania „Biuletynu EBIB” w cyklu dwumiesięcznym (rozważano także możliwość powrotu do wydawania 10 nume-

¹ Statystyki czytelnictwa „Biuletynu EBIB”. Aktualności. *EBIB* [online]. Stowarzyszenie EBIB, 1.10.2019. [Dostęp 10.12.2019]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/?p=20228>.

² Statystyki czytelnictwa „Biuletynu ...” - cd. Aktualności. *EBIB* [online]. Stowarzyszenie EBIB, 29.11.2019. [Dostęp 10.12.2019]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/?p=20612>.

³ Badania ankietowe przeprowadzone w okresie 15.04–30.05.2019 r. dot. wykorzystania i oceny przez czytelników poszczególnych składników platformy EBIB oraz propozycji i oczekiwań czytelników dot. usług realizowanych przez EBIB w przyszłości.

rów w roku) oraz przeniesieniu go do nowej wersji systemu OJS, w którym znajdują się również „Materiały Konferencyjne EBIB” i „Wydawnictwa Zwarte Stowarzyszenia EBIB”. Pojawiły się pomysły zmian w „Biuletynie...”, np. reaktywacja działu „Warto wiedzieć” w nowej odsłonie, odpowiadającej współczesnym realiom – zamiast kilku zdań o ważnych sprawach z linkiem do wydarzenia (tę funkcję spełniają teraz *Aktualności*) – krótkie komentarze redakcyjne dotyczące bieżących wydarzeń. Zaproponowano również oddanie jednego numeru „Biuletynu...” czytelnikom, którzy mogliby wypowiadać się (także anonimowo) na nurtujące ich tematy (bibliotekarski hydepark).

Reorganizacja serwisów EBIB

O dotychczasowym wykorzystaniu poszczególnych serwisów EBIB-u i ich przyszłości dyskutowano w oparciu o dane dotyczące liczby odsłon poszczególnych serwisów oraz opinie respondentów badań ankietowych. Analiza odpowiedzi prowadzi do wniosku, że obok „Biuletynu EBIB” czytelnicy najczęściej korzystają i najwyżej cenią serwisy *Aktualności* oraz *Konferencje*. Korzysta z nich 80% respondentów. Dużą popularnością cieszą się serwisy *Prawo*, *Open Access* oraz *Czasopisma Bibliotekarskie* i *Baza Bibliotek*. Z kolei korzystanie z serwisów *Granty dla Bibliotek* i *Firmy dla Bibliotek* deklaruje odpowiednio 51% i 40% respondentów. Szczegółowe informacje o badaniach i wyniki ankiety zamieszczono w materiałach z I Kongresu Bibliotek Szkół Wyższych⁴. Na ich podstawie, w odniesieniu do serwisów zwrócono uwagę na konieczność uporządkowania nazewnictwa oraz uporządkowania prezentacji poszczególnych składników platformy na stronie WWW. Ustalono, że w skład **platformy EBIB** docelowo wejda:

1. Wydawnictwa EBIB („Biuletyn EBIB”, *Materiały Konferencyjne EBIB*, *Wydawnictwa Zwarte Stowarzyszenia EBIB*),
2. Serwisy (m.in. *Aktualności*; *Publikacje: Poradniki, Prezentacje, Webinaria, Raporty, Publikacje o EBIB-ie; Konferencje; Praca; Baza bibliotek; Czasopisma bibliotekarskie*),
3. Dział *Dydaktyka* z ofertą kursów elektronicznych i szkoleń stacjonarnych częściowo realizowanych odpłatnie, objętych procesem certyfikowania.

Zdecydowano o kontynuacji prowadzenia najpoczytniejszych serwisów (*Konferencje*, *Publikacje*, *Baza bibliotek*, *Czasopisma bibliotekarskie*, *Praca*) i zintensyfikowaniu prac nad nimi (np. powiększenie zespołu redaktorów *Aktualności*), reorganizacji i zmianie formuły niektórych serwisów (np. *Granty dla bibliotek*), a także o zamknięciu serwisów, których zawartość nie jest już potrzebna z różnych względów (np. dotychczasowa formuła serwisu wyczerpała się w związku z rozwojem technologii informacyjnych albo treści serwisu są obecne w innym miejscu). Serwisy, które nie będą kontynuowane, to: *Biblioteki cyfrowe*, *Firmy dla bibliotek*, *Katalogi*, *Open Source*, *Prawo*, *Serwisy i bazy czasopism*, *Serwisy bibliotekarskie*, *EBIB dla bibliotek*).

Warto zauważyć, że niektóre z zamykanych serwisów (np. *Prawo*) cieszyły się dużą popularnością wśród czytelników. Jednakże oczekiwania czytelników idą w kierunku komentarzy i wyjaśniania złożonych zagadnień prawnych, ponieważ same teksty aktów prawnych

⁴ MARCINEK, M., SÓJKOWSKA, I. EBIB – stara miłość nie rdzewieje. W: Sójkowska, I., Derfert-Wolf, L. (red.). *I Kongres Bibliotek Szkół Wyższych*, Łódź, 12–14 czerwca 2019 [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2019. [Dostęp 10.12.2019]. Materiały Konferencyjne EBIB, nr 26. ISBN 9788363458096. Dostępny w: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/729.

są ogólnie dostępne. Niestety, Stowarzyszenie EBIB nie ma możliwości zatrudnienia specjalisty, który mógłby udzielać kompetentnych porad prawnych.

Fot. 2. Część merytoryczna zjazdu
Fot. Aleksander Radwański.

Zmiany personalne w redakcji serwisów

Anna Komperda zrezygnowała z kierowania serwisami. Należą jej się słowa uznania za wiele lat bardzo czasochłonnej skutecznej pracy. Kierowania serwisami EBIB-u podjęła się Anna Gońka. Agnieszka Wolańska zadeklarowała zamieszczanie informacji o EBIB-ie w mediach społecznościowych (FB, Twitter). Beata Starosta będzie prowadziła serwis *Praca*. Nad serwisem *Konferencje* czuwa Aneta Kowalska. Anna Filipowicz włączy się w redagowanie *Aktualności*. Bożena Bednarek-Michalska będzie redagować informacje dotyczące otwartej nauki oraz zawiadywać portalem „Uwolnij naukę” prowadzonym przez członków Koalicji Otwartej Edukacji (KOED), do której EBIB również należy. Portal jest posadowiony na serwerze EBIB. Tym samym serwis *Open Access* pozostanie tylko przekierowaniem do portalu „Uwolnij naukę”. *Bazę bibliotek* nadal będzie aktualizować Bożena Grocholska. Przy okazji wybrzmiało także podziękowanie dla zespołu korektorek, który mimo wielu obowiązków i dużego obciążenia pracą działa bez zarzutu.

Edukacja

Zdaniem uczestników badań ankietowych, wśród zagadnień, którym Stowarzyszenie EBIB powinno poświęcić dużą uwagę, na czoło wysuwają się potrzeby edukacyjne i szkoleniowe bibliotekarzy. W związku z tym podczas dyskusji wskazano potrzebę systemowych rozwiązań w tym zakresie (organizacja nowego działu/serwisu *Dydaktyka*, rozważenie możli-

wości współpracy z uznanymi szkoleniowcami, organizowanie kursów e-learningowych i warsztatów, możliwości pozyskiwania funduszy w postaci grantów itp.). Stwierdzono, że sprostanie oczekiwaniom użytkowników co do zakresu usług świadczonych przez EBIB na rzecz środowiska bibliotekarskiego będzie wymagało skomercjalizowania części usług. Wobec planowanych działań w tym zakresie zdecydowano o zawieszeniu platformy MO-ODLE, która po przeniesieniu do nowej wersji wejdzie w skład działu *Dydaktyka*.

Technologia

EBIB obsługuje bardzo dobry, ale bardzo mały zespół techniczny, złożony z dwojga wolontariuszy, którzy od 20 lat z oddaniem, po godzinach (głównie nocami) utrzymują platformę przy życiu. Dzięki ich pracy w nowym roku rozpocznie się skład „Biuletynu EBIB” w nowej wersji OJS. Po przeniesieniu wydawnictw do nowej wersji przyjdzie czas na organizowanie *Dydaktyki*. Uczestnicy badań ankietowych krytykują EBIB za przestarzałe rozwiązania nieoptymalizowane pod smartfony, teksty tylko w formacie PDF itd. Jeden z respondentów napisał: *EBIB ma duży potencjał treści, ale technologia słaba*. Dlatego nieodzownym warunkiem realizacji marzeń użytkowników EBIB-u i planów redakcji jest pilne wsparcie zespołu technicznego.

Uczestnicy jubileuszowego zjazdu redakcji EBIB są zgodni co do potrzeby wypracowania nowej wizji rozwoju platformy EBIB, ponownego sformułowania misji i strategii działania EBIB-u oraz modyfikacji statutu. Zaproponowano także coroczną organizację zjazdów redakcji i członków Stowarzyszenia EBIB.

Fot. 3. Chwila relaksu – spacer nad Jezioro Ślesińskim
Fot. Bożena Bednarek-Michalska.

Na koniec warto jeszcze raz nawiązać do ankiety, w której część respondentów wyraziła chęć współpracy z EBIB-em. Ankieta była anonimowa, dlatego w tym miejscu zwracamy się do wszystkich zainteresowanych wolontariacką pracą na rzecz EBIB-u o kontakt z redakcją (redakcja@ebib.pl). Zaangażowanie większej liczby wolontariuszy pozwoli w większym stopniu realizować oczekiwania czytelników. Redakcja liczy także na czytelników, którzy mogą przysyłać linki do interesujących treści lub gotowe – zredagowane informacje.

Bibliografia:

1. MARCINEK, M., SÓJKOWSKA, I. EBIB – stara miłość nie rdzewieje. W: Sójkowska, I., Derfert-Wolf, L. (red.). *I Kongres Bibliotek Szkół Wyższych, Łódź, 12–14 czerwca 2019* [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2019. [Dostęp 10.12.2019]. Materiały Konferencyjne EBIB, nr 26. ISBN 9788363458096. Dostępny w: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/729.